

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نقش سکوت در بیان اراده در فقه و حقوق

مؤلف:

دکتر عبدالحمید مفتخر

سرشناسه	: مفتخر، عبدالحمید، ۱۳۳۲-
عنوان و نام پدیدآور	: نقش سکوت در بیان اراده در فقه و حقوق / عبدالحمید مفتخر.
مشخصات نشر	: تهران: اندیشه سبز نوین، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۱۳۷ ص.
شابک	: 978-622-6302-99-9
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: سکوت(حقوق)-- ایران
موضوع	: Silence (Law)-- Iran
موضوع	: سکوت(فقه)-- ایران
موضوع	: Silence (Islamic law)-- Iran
موضوع	: اراده -- جنبه‌های حقوقی
موضوع	: -- Legal aspects Will
رده‌بندی کنگره	: ۸۵۸KMH
رده‌بندی دیویی	: ۵۵۰۲/۳۴۶
شماره کتاب‌شناسی ملی	: ۸۵۳۹۸۷۴
اطلاعات رکورد کتاب‌شناسی	: فیپا

عنوان کتاب	: نقش سکوت در بیان اراده در فقه و حقوق
مؤلف	: دکتر عبدالحمید مفتخر
صفحه‌آرا	: مریم رحیمی
ناظر چاپ و ویراستار	: ابراهیم مشعوف
ناشر	: اندیشه سبز نوین. ۶۶۴۶۳۵۱۸
شمارگان	: ۹۰۰ نسخه
نوبت چاپ	: اول - سال ۱۴۰۰
شابک	: ۹۷۸ - ۶۲۲ - ۶۳۰۲ - ۹۹ - ۹
قیمت	: ۷۰۰۰۰ تومان

مرکز نشر و پخش: اندیشه سبز نوین

تهران - میدان انقلاب - خیابان انقلاب - خیابان شهید منیری جاوید
(اردیبهشت) - ساختمان اردیبهشت - پلاک ۷۱ - طبقه اول واحد ۱ - (مشعوف)

تلفن: ۶۶۴۶۳۵۱۸ دورنویس: ۶۶۹۷۳۲۷۸ ص.ب: ۱۷۱۵ - ۱۳۱۴۵

تلگرام و واتساپ: ۰۹۳۸۴۲۸۹۱۸۶ www.sabzlaw.ir

ANDISHEHSABZENOVIN @ANDISHEHSABZENOVIN

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۵
---------------	---

فصل اول: کلیات

مبحث اول: اراده و جایگاه آن در حقوق.....	۹
گفتار اول: معنای لغوی واصطلاحی اراده.....	۹
گفتار دوم: اقسام اراده.....	۱۰
گفتار سوم: ماهیت اراده.....	۱۱
گفتار چهارم: خلاقیت اراده.....	۱۲
گفتار پنجم: اصل حاکمیت اراده.....	۱۲
گفتار ششم: طرق بیان اراده.....	۱۶
گفتار هفتم: وسائل بیان اراده.....	۱۷
مبحث دوم: سکوت و جایگاه آن در فقه و حقوق.....	۲۲
گفتار اول: تعریف لغوی واصطلاحی سکوت.....	۲۲
گفتار دوم: سکوت در آیات و روایات.....	۲۴
گفتار سوم: سکوت در فقه اسلامی.....	۲۹
گفتار چهارم: حدیث سکوت.....	۴۱
گفتار پنجم: سکوت در مقابل منکرات و بدعتها.....	۴۲
گفتار ششم: آیا سکوت امیرالمومنین علی (ع) نشانه‌ی رضایت ایشان از حکومت خلفاست؟.....	۴۵
مبحث سوم: سکوت از نظر حقوقی.....	۴۶
گفتار اول: اقسام سکوت.....	۴۷
گفتار دوم: ارزش حقوقی سکوت.....	۵۱

پیشگفتار

اراده از دو عنصر قصد و رضا تشکیل می‌شود و در عرصه‌ی عقود و ایقاعات به دو صورت نشان داده می‌شود. یکی اراده‌ی ظاهری و دیگری اراده‌ی باطنی. اراده در هر صورت باید ابراز شود تا وقوع عقد محقق گردد. طبق اصل حاکمیت اراده افراد می‌توانند هر نوع قراردادی را بین خود منعقد کنند. اصل حاکمیت اراده نشان از مطلق‌العنانی افراد در تنظیم قرارداد ندارد بلکه هر جا قراردادی بانصوص قانونی و نظم عمومی و اخلاق حسنه در معارضه باشد قانون چنین قراردادی را محترم نمی‌شناسد. ابراز اراده گاهی به وسیله‌ی لفظ زمانی از طریق نوشته یا فعل یا اشاره صورت می‌گیرد. گاهی ممکن است سکوت در مواردی باقراین قطعی و عرفی همراه باشد که به‌طور ضمنی دلالت بر اراده کند. در عرف عوام سکوت نشانه‌ی رضاست. اما با توجه به اینکه سکوت یک وضع مبهم است بطور مجرد نه می‌تواند نشانه‌ی رضا باشد نه نشانه‌ی عدم رضا. در فقه اسلام به ساکت قولی نسبت داده نمی‌شود حقوق ایران نیز قاعده‌ی بی اعتباری سکوت را از حقوق اسلام گرفته است. گاه در قانون به مواردی بر رضای ساکت عملاً صحه نهاده می‌شود. به عنوان مثال: اگر صاحب حق خیار در فسخ عقد مسامحه کند سکوت او بمنزله‌ی انصراف از حق خویش است. اما قانون مدنی در بیع فضولی سکوت مالک را ولو در مجلس عقد حاضر باشد جایز ندانسته است. البته اگر طرفین ضمن قراردادی شرط کنند که سکوت هر یک در برابر ایجاب دیگری بمنزله‌ی قبول باشد یا ایجاب هریک فقط تا زمان معینی رد شود و بعد از انقضای آن قابل رد نباشد چنین سکوتی نشانه‌ی رضاست.